Lietuvių Fondui – 60 (III)

„Reikia keistis su laiku”

Pokalbis su Lietuvių Fondo Raslavičių šeimos vardinio fondo įkūrėju gydytoju **Poliumi Raslavičiumi**

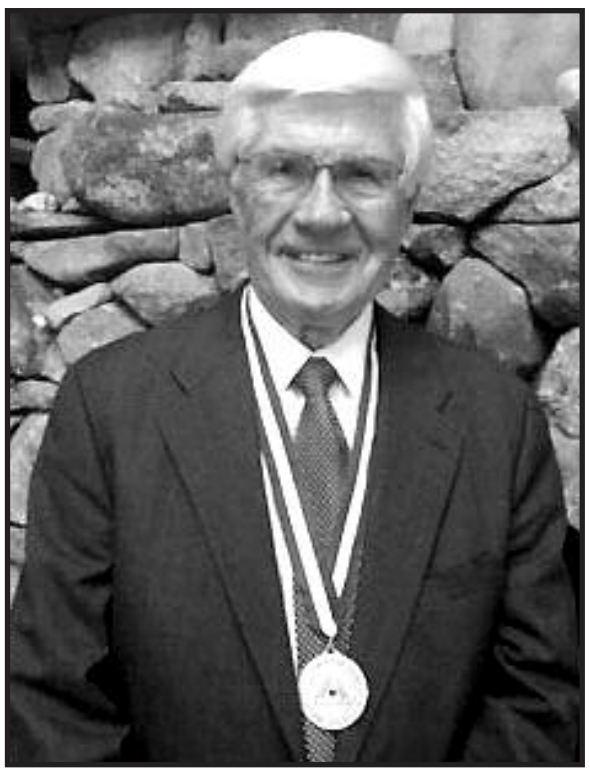

Polius Raslavičius, Amerikos patologų kolegijos prezidentas (2001–2003). Asmeninio archyvo nuotr.

Šiuo metu Lietuvių Fonde (LF) yra 115 vardinių fondų. Norint tokį fondą įsteigti, reikia įnešti 10,000 JAV dol. Didžiausią šių fondų palūkanų dalį paskirsto LF Pelno skirstymo komitetas, tačiau dalis šių fondų lėšų išmokamos pagal specifinius steigėjų pageidavimus ir nurodymus tiesiogiai mokslo įstaigoms Lietuvoje (kandidatus šioms stipendijoms atrenka pačios mokslo įstaigos), Lietuvos bei JAV organizacijoms. Pirmasis fondas – Algio Stankaus stipendijų fondas.

Ne visi LF vardiniai fondai remia moksleivius ar studentus, dalis jų prisideda prie projektų įgyvendinimo, kaip antai, J. Alphonso Šarausko paramos fondas, Žemaičių dailės muziejaus Plungėje veiklos (Dr. Antano Lipskio fondas), Lietuvos našlaičių ir benamių vaikų Lietuvoje auklėjimo ir ugdymo (Miami lietuvių klubo vaikų šalpos fondas), lietuvių skautų rašinių religine ar kita charakterį ugdančia tema nugalėtojų premijų (Prelato Juozo Prunskio fondas), Lietuvos evangelikų liuteronų bažnyčios gyvavimo (Kurto Vėliaus fondas) ir kt.

Keletas LF vardinių fondų remia mediciną studijuojančius lietuvius ar lietuvių kilmės jaunuolius arba su medicina susijusius projektus. Vienas tokių yra Raslavičių šeimos fondas, įsteigtas 2007 metais su įspūdinga net 100,000 dol. įnašo suma.

LF 60-mečio proga pakalbinome gydytoją Raslavičių apie jo šeimos vardinį fondą, pasiteiravome jo apie fondo dabartį ir ateitį.

Gerbiamas Poliau, nuo kelintų metų esate LF narys?

Į LF mane įrašė mano tėvas Vincas Raslavičius. Jis buvo LF narys nuo pat organizacijos įkūrimo. Mano tėvas dirbo kartu su Leonu Raslavičiumi, kuris buvo ne tik LF narys, bet ir priklausė JAV Lietuvių Bendruomenės Švietimo tarybai, kuri glaudžiai bendradarbiavo su fondu. Būtent mano dėdė Leonas ieškojo vietos – universiteto – naujai kuriamai PLB Lituanistikos katedrai. Būdamas „United Airlines” darbuotojas, jis galėjo beveik visur pigiai skraidyti, todėl jam buvo patikėta užduotis surasti steigiamai PLB Lituanistikos katedrai tinkamiausią aukštąją mokyklą šalyje. Jis aplankė bene vienuolika universitetų, susitiko su tokių JAV aukštųjų mokyklų kaip Yale, Harvard, Ohio State, University of Kansas ir University of Illinois dekanais.

Aš pats į LF aktyviau įsijungiau prieš kokius 15–20 metų. Buvau jau beveik išėjęs į pensiją, kai, norėdamas pagerbti savo dėdės, motinos ir tėvo atminimą, LF įsteigiau Raslavičių šeimos fondą. Mano įsteigto vardinio fondo tikslas buvo padėti Lietuvos medicinai. Tuoj po Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo nuvykau į Lietuvą, kur dirbau su amerikiečiu gydytoju, kuris Vilniuje atidarė Baltic American Clinic (Baltijos Amerikos klinika). Būdamas šešiasdešimties, tapau College of American Pathologists prezidentu. Tai JAV patologų organizacija, didžiausia pasaulyje. Dirbant šioje organizacijoje užmezgiau daug ryšių ir vieną dieną nutarėme, kad reikia per LF mano įsteigtą Raslavičių šeimos fondą padėti Lietuvos medicinai, ypač patologijai. Taip prasidėjo išvykos į Lietuvą ir iš Lietuvos į JAV. Jauni gydytojai vyko į Ameriką tobulintis, stažuotis – dvejiems ar trejiems metams ar tik keletui mėnesių ne tik anatominėje patologijoje, bet ir siauresnėje srityje, pvz., kaulų patologijoje. Tuo metu susitikau su į Bostoną atvykusiu jaunu Lietuvos patologu dr. Arvydu Laurinavičiumi. Šiandien jis yra Valstybinio patologijos centro direktorius, Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto profesorius, Biomedicinos mokslų instituto Patologijos, teismo medicinos ir farmakologijos katedros vadovas, šiemet įvertintas Lietuvos radijo ir televizijos apdovanojimu „Metų atradimas”. Su Arvydu mes sugalvojome, kad į Ameriką vyktų ne tik jauni Lietuvos gydytojai, bet kad ir JAV profesoriai keliautų į Lietuvą su dviejų-trijų dienų paskaitomis. Laikai keitėsi, keitėsi Lietuvos medicinos padėtis, ir praėjus keletui metų mes savo programą nutraukėme. Praėjusiais metais su LF pasirašiau naują sutartį, kad mano įsteigto Raslavičių šeimos fondo pinigai būtų skiriami lietuvių kilmės gydytojams, kurie nori tobulintis patologijos srityje. Taigi nuo šiol mano privataus fondo parama bus skiriama kaip stipendija. Norintys ją gauti turi turėti bakalauro laipsnį ir norėti siekti medicinos daktaro laipsnio arba magistro laipsnio visuomenės sveikatos srityje (angl. Master of Public Health). Laukiame pirmųjų kandidatų.

Kodėl savo privatų šeimos fondą nusprendėte įsteigti LF?

Jau minėjau, kad mano dėdė Leonas Raslavičius, nors ir netiesiogiai, bet bendradarbiavo su LF. Mano tėvas irgi visada minėjo LF. Be to, LF turėjo Amerikos lietuvių pasitikėjimą.

LF remia lituanistinį švietimą, žiniasklaidą, archyvus, įvairias lietuviškas organizacijas. Į kurią sritį, nebūtinai čia mano išvardytą, Jūsų manymu, LF turėtų atkreipti didesnį dėmesį?

Man įdomus yra Draugo fondas, kuris lietuvybę palaiko ne tik per laikraštį „Draugas”, bet ir angliškai leidžiamus mėnraštį „Draugas News” bei žurnalą „Lithuanian Heritage”. Mano galva, „Lithuanian Heritage” turi daug ilgesnę ateitį, nei, pvz., Dainavos stovykla, skirta lietuviams. Man kyla labai didelis klausimas: ar svarbiau išlaikyti lietuvių kalbą daug mažesnėje grupėje ar skiepyti meilę Lietuvai, stiprinti lietuvybę ir supratimą, ką reiškia būti lietuviu Amerikoje, daug didesnėje, daugiausia angliškai kalbančioje publikoje. Juk ką padarė Amerikos žydai? Nors visi jie kalba angliškai ir nė vienas – hebrajiškai ar jidiš, jie savo šalį myli, nes jie turi aktyvią angliškai kalbančių žmonių grupę. Man atrodo, kad tai yra mūsų ateitis. Jeigu mūsų dėmesys bus kreipiamas tik į lietuviškai kalbančius žmones, bus blogai.

LF ypatingai stipriai remia lituanistinį švietimą JAV. Jūsų nuomone, tai – trumparegiška strategija?

Manau, kad, žiūrint iš tolimesnės perspektyvos, tokia strategija nepasiteisins. Po dešimties, dvidešimties metų lietuviškai kalbančių Amerikoje bus gerokai mažiau, jų vis labiau mažės. Daug geriau, man atrodo, mokyti Lietuvos istorijos negu lietuvių kalbos kažkelintai lietuvių kartai Amerikoje. Kai mes atvykome į Ameriką, daugumos lietuvių emigrantų, atvykusių čia XIX a. pabaigoje–XX a. pradžioje, vaikai daugiausia kalbėjo angliškai. Mes manėme, kad taip yra todėl, kad jie buvo žemo išsilavinimo žmonės. Bet Bostone yra Lietuvių piliečių namai – Lithuanian Citizen's Club – kur daugiausia kalbėjo angliškai, bet kur gaudavai išgerti gero alaus, paragauti skanaus lietuviško maisto. Mes, tik ką atvykę į Ameriką, sukome galvą: kaip taip gali būti? O kas Lithuanian Citizen's Club yra šiandien? Tai didžiausias Bostono lietuvių centras, didesnis net nei lietuviška bažnyčia, kurią vis labiau kontroliuoja airiai. Labai malonu būtų visa, kas lietuviška, išsaugoti Amerikoje, bet ilgainiui lietuvių kalbos neišlaikysime, nebent į šį karštą emigruos keletas tūkstančių lietuvių. Todėl man atrodo, kad „Lithuanian Heritage” leidyba yra daug svarbesnė nei naujos lituanistinės mokyklos, kurioje mokosi mažai vaikučių, atidarymas.

Kaip įsivaizduojate LF ateitį? Ar LF veikla bus prasminga po, tarkime, dar 50 metų?

Jie išsilaikys, bet jie turi daugiau atkreipti dėmesį į tautybės, o ne kalbos išlaikymą. Amerikos žmonės labai juda, kai kuriose šalies vietose lietuvių procentas yra labai mažas.

Nukelta į 13 psl.

Dr. P. Raslavičiaus tėvai: dr. Aleksandra Bernotavičiūtė-Raslavičienė ir dr. Vincas Raslavičius. www.vpc.lt/news/ nuotr.

Lietuvių Fondui – 60

Dr. Polius Raslavičius (k.) su Arvydu Laurinavičiumi. Vilnius, 2014 m.

www.mf.vu.lt/ nuotr.

Atkelta iš 10 psl.

Čikaga išsilaikys ilgiau, bet Bostonas, jei ne Lietuvių piliečių klubas, nebūtų išsilaikęs. Šiandien į jį atvažiuoja ir Lietuvos Respublikos konsulas, čia vyksta programos, bet dauguma jau kalba angliškai. Sakyčiau, kad, keičiantis laikui, reikia keistis su laiku.

Didelis LF galvos skausmas yra naujų narių pritraukimas. Kiekvienais metais per metinį organizacijos suvažiavimą akcentuojama viena ir ta pati problema – naujų narių trūkumas. Kaip siūlytumėte spręsti šią problemą?

Siųskite informaciją angliškai. Taip pasieksite tą kartą, kurios LF iki šiol nepasiekė, nes jiems buvo sakoma, kad kalba yra svarbiausia. Mano galva, svarbiausia yra širdis. Gali nekalbėti lietuviškai, bet gali atjausti Lietuvą ir lietuvius. Kalba yra labai svarbi toms kartoms, kurios dar turi gyvą ryšį su kalba. Aš esu paskutinis savo giminėje, kalbantis lietuviškai. Mano vaikai lietuviškai jau nekalba, nes ten, kur gyvenome, lietuvių nebuvo. Svarbu, kas yra širdyje. Nesvarbu, kas buvo vakar, nesvarbu, kas yra šiandien, už 50 metų bus nesvarbu, ar žmonės kalbės, skaitys lietuviškai, užtat svarbu bus, kaip jausis jų širdis.

Ko palinkėtumėte LF 60-mečio proga?

Atkreipti didesnį dėmesį į lietuvybės išlaikymą per žmonių judėjimą tiek Amerikos viduje, tiek tarp Lietuvos ir JAV. Lietuvių kalbą pradėkite skiepyti vaikams iki dešimties metų. Lietuvių kalbos mokymas yra geras tikslas, bet jį sunku pasiekti. Kad daug daugiau kandidatų lietuvybei išlaikyti rasite lietuviuose nuo dešimties iki devyniasdešimties metų. O gal kas nors laimės milijoninę loteriją ir dalį pinigų paskirs naujai lituanistikos katedrai JAV? Juk ir taip gali nutikti.

Kalbino
Dalia Cidzikaitė